

S P R A W O Z D A N I E
KOMISJI OBRONY NARODOWEJ

**o rządowym projekcie ustawy
o pozbawianiu stopni wojskowych osób
i żołnierzy rezerwy, którzy w latach
1943-1990 swoją postawą sprzeniewierzyli
się polskiej racji stanu oraz o zmianie
ustawy o powszechnym obowiązku obrony
Rzeczypospolitej Polskiej (druk nr 2319).**

Marszałek Sejmu – zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – skierował w dniu 2 marca 2018 r. powyższy projekt ustawy do Komisji Obrony Narodowej do pierwszego czytania.

Komisja Obrony Narodowej po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 5 marca 2018 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m uchwalić raczy załączony projekt ustawy.

Warszawa, dnia 5 marca 2018 r.

Sprawozdawca

/-/ Piotr Kaleta

Przewodniczący
Komisji Obrony Narodowej

/-/ Michał Jach

U S T A W A

z dnia 2018 r.

o pozbawianiu stopni wojskowych osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu¹⁾

Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu nienaruszalności jego granic. Służba wojskowa jest najwyższym powołaniem i świadomym wyborem obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Mundur wojskowy zobowiązuje do wierności i poświęcenia najwyższym wartościom, jakimi dla polskiego żołnierza przez wieki były honor i męstwo oraz służba Ojczyźnie jako dobru wspólnemu.

Dla budowy etosu służby wojskowej w wolnej i niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej niezbędne jest wprowadzenie rozwiązania prawnego, które posłuży do oczyszczenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w sferze symbolicznej. Konieczne jest przywrócenie właściwego miejsca najwyższym wartościom wywodzącym się z polskiej tradycji rycerskiej i wojskowej. Ustawa pozwala na pozbawienie stopnia wojskowego tych, którzy w imię totalitarnej ideologii komunistycznej kierowali armią przeciw własnemu narodowi, używali wojska do ograniczania lub pozbawiania jednostek podstawowych praw, dokonywali prześladowań ze względu na pochodzenie i przekonania religijne.

Art. 1. Ustawa określa zasady utraty stopnia wojskowego oraz zasady i tryb pozbawiania stopnia wojskowego osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu.

Art. 2. Członkowie Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego tracą z mocy prawa stopień wojskowy. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wykaz osób, które utraciły stopień wojskowy.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

VIII kadencja/druk 2319

Art. 3. Pozbawia się stopnia wojskowego osobę, która z racji ukończonego wieku lub stanu zdrowia nie podlega obowiązkowi służby wojskowej, albo żołnierza rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu w następujący sposób:

- 1) pełniąc funkcje służbowe lub zajmując stanowiska dowódcze, kierowali działaniami mającymi na celu zwalczanie polskiego podziemia niepodległościowego w latach 1943–1956 lub, uczestnicząc w tym okresie w zwalczaniu polskiego podziemia niepodległościowego dokonywali drastycznych czynów;
- 2) wydając rozkazy użycia broni palnej wobec ludności cywilnej;
- 3) będąc sędziami lub prokuratorami w organach Wojskowej Służby Sprawiedliwości lub w jednostkach podległych wydawali wyroki w latach 1943–1956 wobec żołnierzy i osób cywilnych ze względu na ich działalność na rzecz niepodległości i suwerenności Polski albo oskarżali ich w tych sprawach;
- 4) posiadając stopnie wojskowe generałów, pełniąc funkcje służbowe inicjowali prześladowania żołnierzy ze względu na wyznawaną religię lub pochodzenie lub dopuszczali się tych prześladowań.

Art. 4. Utrata albo pozbawienie stopnia wojskowego następuje również pośmiertnie.

Art. 5. Nie pozbawia się stopnia wojskowego osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, jeżeli bez wiedzy przełożonych, w trakcie pełnienia służby czynnie wspierali działania na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Art. 6. 1. Stopnia wojskowego pozbawia, na podstawie informacji, o której mowa w art. 9 ust. 1, Minister Obrony Narodowej, w drodze postanowienia. Postanowienie zawiera uzasadnienie i jest ostateczne.

2. Postanowienie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego Marszałka Polski, generałów i admirałów Minister Obrony Narodowej wydaje za zgodą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Minister Obrony Narodowej wszczyna postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego z urzędu albo na wniosek:

- 1) Prezesa Rady Ministrów;
- 2) Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych;

VIII kadencja/druk 2319

3) Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

4. Stowarzyszenia zrzeszające kombatantów, weteranów lub żołnierzy mogą wystąpić do Ministra Obrony Narodowej z inicjatywą wszczęcia postępowania z urzędu. Inicjatywa wymaga uzasadnienia.

5. Wniosek o wszczęcie postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego zawiera dane osobowe pozwalające Ministrowi Obrony Narodowej na identyfikację osób albo żołnierzy rezerwy, o których mowa w art. 3, w szczególności: imię, nazwisko, ostatnie miejsce zamieszkania lub zameldowania, a w przypadku osób zmarłych – ostatnie znane miejsce zameldowania. Wniosek wymaga uzasadnienia.

6. Wniosek składa się w formie pisemnej, w postaci papierowej lub elektronicznej. Wniosek w postaci elektronicznej opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

7. Dokumenty załączone do wniosku w postaci elektronicznej składa się w postaci elektronicznej. Jeżeli dokumentów nie można uzyskać w postaci elektronicznej, składa się ich elektroniczne kopie, po ich uwierzytelnieniu przez wnioskodawcę kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

Art. 7. Wnioski złożone przez podmioty niewymienione w art. 6 ust. 3 pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 8. 1. O wszczęciu postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego zawiadamia się niezwłocznie osobę albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3.

2. Informację o wszczęciu postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego osoby zmarłej udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Obrony Narodowej.

Art. 9. 1. Minister Obrony Narodowej występuje do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej właściwej do spraw prowadzenia badań archiwalnych i studiów historycznych o sporządzenie, na podstawie posiadanych akt osobowych i innych źródeł historycznych, i przekazanie

VIII kadencja/druk 2319

w terminie do 6 miesięcy od dnia otrzymania wystąpienia informacji o przebiegu służby osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, w zakresie zasadności pozbawienia stopnia wojskowego.

2. Wystąpienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera następujące dane osobowe osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, oraz informacje ich dotyczące, będące w posiadaniu Ministra Obrony Narodowej:

- 1) nazwisko i imiona;
- 2) nazwisko rodowe;
- 3) nazwiska i imiona poprzednie;
- 4) płeć;
- 5) datę i miejsce urodzenia;
- 6) obywatelstwo;
- 7) numer PESEL;
- 8) stopień wojskowy;
- 9) adres zameldowania;
- 10) adres zamieszkania, a w przypadku osób zmarłych - ostatni znany adres zameldowania;
- 11) imiona rodziców oraz nazwiska rodowe rodziców;
- 12) określenie ostatniego stanowiska oraz formacji lub jednostki organizacyjnej, w której osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, pełnili służbę w dniu zwolnienia ze służby.

3. Informacja o przebiegu służby, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) dane osobowe i informacje, o których mowa w ust. 2, osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3;
- 2) wskazanie, czy spełnione zostały przesłanki, o których mowa w art. 3;
- 3) wskazanie, czy z dokumentów zgromadzonych w archiwach Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu lub jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej właściwej do spraw prowadzenia badań archiwalnych i studiów historycznych wynika, że osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, bez wiedzy przełożonych, w trakcie pełnienia służby czynnie wspierali działania na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Art. 10. 1. Osobie albo żołnierzowi rezerwy, o których mowa w art. 3, w stosunku do których wszczęto postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego, przysługuje prawo do przedstawienia dowodów.

2. Do postępowania w przedmiocie pośmiertnego pozbawienia stopnia wojskowego mogą przystąpić małżonek, zstępni, wstępni lub rodzeństwo zmarłej osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, a w przypadku osób samotnych - również stowarzyszenie zrzeszające kombatantów, weteranów lub żołnierzy. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w ust. 2, zgłaszają przystąpienie do postępowania w formie pisemnej, w terminie 14 dni od dnia udostępnienia informacji, o której mowa w art. 8 ust. 2.

4. Minister Obrony Narodowej, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego, informuje osobę albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w ust. 2, o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów.

5. Jako dowód w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego dopuszcza się wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy a nie jest sprzeczne z prawem.

6. Osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w ust. 2, lub organy, o których mowa w art. 6 ust. 3, mogą w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego działać przez pełnomocnika.

7. Jeżeli do postępowania, o którym mowa w ust. 2, przystąpiła więcej niż jedna osoba lub stowarzyszenie, wskazują one jedną osobę do reprezentowania w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego.

Art. 11. Do doręczeń stosuje się przepisy rozdziału 8 w dziale I ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 oraz z 2018 r. poz. 149).

Art. 12. 1. Na postanowienie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego osobie albo żołnierzowi rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osobom lub stowarzyszeniom, o których mowa w art. 10 ust. 2, przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

VIII kadencja/druk 2319

2. Postępowanie przed sądem administracyjnym jest wolne od kosztów sądowych.

3. Sąd administracyjny, uwzględniając skargę na postanowienie w przedmiocie pozbawienia stopnia, uchyla je w całości.

Art. 13. 1. Postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego zakończone prawomocnym orzeczeniem albo postanowieniem wznawia się, jeżeli:

- 1) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe;
- 2) zostały ujawnione istotne dla sprawy okoliczności, które nie były znane w toku postępowania;
- 3) orzeczenie lub postanowienie zostało wydane w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostały następnie uchylone lub zmienione.

2. Postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego nie wznawia się na niekorzyść osoby lub żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3.

3. Postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego nie wznawia się po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia albo, w przypadku niezłożenia skargi do sądu administracyjnego, od dnia wydania postanowienia.

4. Minister Obrony Narodowej wznawia postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego z urzędu lub na wniosek osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osób lub stowarzyszeń, o których mowa w art. 10 ust. 2.

5. Wniosek o wznowienie postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego wnosi się do Ministra Obrony Narodowej w terminie 30 dni od dnia, w którym osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w art. 10 ust. 2, dowiedziały się o okoliczności stanowiącej podstawę do wznowienia postępowania.

Art. 14. 1. Na postanowienie o odmowie wznowienia postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego osobie albo żołnierzowi rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osobom lub stowarzyszeniom, o których mowa w art. 10 ust. 2, przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

2. Postępowanie przed sądem administracyjnym jest wolne od kosztów sądowych.

VIII kadencja/druk 2319

3. Sąd administracyjny, uwzględniając skargę na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, uchyla je w całości.

Art. 15. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1430 i 2217 oraz z 2018 r. poz. 138 i 398) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 75 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stopnie wojskowe są dożywotnie, z wyjątkiem możliwości utraty albo pozbawienia stopnia wojskowego na podstawie ustawy z dnia ... o pozbawianiu stopni wojskowych osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu (Dz. U. poz. ...).”;

2) w art. 78 w ust. 1 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) utraty albo pozbawienia stopnia wojskowego na podstawie ustawy z dnia ... o pozbawianiu stopni wojskowych osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu.”.

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.